

известным не только в СССР, но и далеко за его пределами. Одна маленькая деталь, которая свидетельствует об авторитете этого поистине выдающегося ученого. У него в кабинете была прямая связь с Кремлем (точнее, с И. В. Сталиным),

что не мешало ему быть беспартийным, глубоко верующим человеком, регулярно посещать церковь на Французском бульваре.

История нашего университета богатейшая. Имя и славу ему создали ученые, которые учи-

лись или работали в нашем вузе. И сегодня профессорско-преподавательский состав приумножает своими трудовыми успехами наши достижения. Пройдет время, и наши потомки будут оценивать нас, а критерием этой оценки будут наши дела!

УДК 61:378(477.74-25):001.89

Н. О. Романова

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОДЕСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Одеський державний медичний університет

Основним напрямом наукової діяльності університету в 2004–2010 рр. було виконання наукової програми «Регенеративна та реконструктивна біомедицина в рішенні актуальних проблем охорони здоров'я населення України».

Згідно з науковим напрямом, кафедри та структурні підрозділи університету останнім часом щороку виконували від 52 до 58 науково-дослідних робіт.

До найбільш пріоритетних напрямів наукової діяльності, яка здійснювалася в університеті в рамках основного наукового напрямку, належать:

— проведення фундаментальних досліджень у галузі репаративної та реконструктивної біомедицини із застосуванням нових клітинних, тканинних і генних технологій; вивчення механізму та властивостей стовбурових клітин, розробка технології їх отримання та спрямованого диференціювання, що надасть можливість запобігати розвитку тяжких і невиліковних хвороб, а також радикального лікування досі безнадійних захворювань;

— розробка та впровадження в практику цитогенетичних, молекулярних та імунних методів діагностики ранніх про-

явів злоякісних новоутворень і визначення груп ризику онкозахворювань;

— перинатальна діагностика, розробка основних стратегічних напрямів охорони репродуктивного здоров'я, вдосконалення діагностично-лікувальних заходів профілактики материнської та дитячої захворюваності;

— розробка та впровадження в практику органозберігаючих технологій лікування гіперпластичних процесів, доброякісних новоутворень та онкологічної патології жіночої статеві сфери;

— розробка та впровадження в роботу системи практичної охорони здоров'я новітніх молекулярно-генетичних і біофізичних технологій діагностики, лікування та профілактики інфекційних і запальних захворювань, зокрема туберкульозу;

— удосконалення системи профілактики, діагностики, лікування ВІЛ-інфекції та СНІДу у дітей України;

— розробка та впровадження в практику новітніх технологій у торакоабдомінальній хірургії;

— розробка нових фармакологічних біологічно активних речовин, нових технологій діа-

гностики й оцінки ефективності фармакотерапії на основі молекулярно-генетичних і біологічних технологій;

— розробка нових методів лікування і профілактики основних стоматологічних захворювань і зубощелепних аномалій, вивчення впливу матеріалів зубних протезів на органи та системи порожнини рота, вдосконалення методів підготовки стоматологічного хворого до ортопедичного лікування, пошук нових матеріалів і розробка нових підходів до зубного протезування та ін.

Однією з найактуальніших у сучасній медицині залишається проблема діагностики, профілактики та лікування хворих зі злоякісною патологією, оскільки показник онкозахворювань в Україні продовжує зростати.

У цій статті наводяться найвагоміші наукові досягнення, отримані співробітниками університету при виконанні НДР із питань ранньої діагностики, профілактики та лікування хворих зі злоякісними новоутвореннями.

У межах реалізації державної програми «Онкологія 2002–2006 рр.» кафедра акушерства та гінекології № 1 спільно з НДІ молекулярно-генетичної та клі-

тинної медицини ОДМУ виконувала НДР «Молекулярно-генетичні та екологозалежні механізми розвитку пухлин репродуктивної системи: шляхи удосконалення діагностики, лікування і профілактики» (науковий керівник — академік НАМН України В. М. Запорожан, відповідальний виконавець — д-р мед. наук В. Г. Дубініна, виконавці — канд. мед. наук В. В. Бубнов, канд. біол. наук Т. Г. Вербицька, В. М. Боброва та ін.), в якій вирішувалися питання підвищення ефективності індивідуальної профілактики та прогнозування виникнення пухлинних захворювань ендометрія у жінок зі спадковою детермінацією і хворих із верифікованою патологією ендометрія та формування теоретичної бази для впровадження молекулярно-генетичних методів як фундаменту моделі загальної системи ранньої діагностики і профілактики онкозахворювання. На підставі проведених комплексних досліджень уперше виявлені порушення на генетичному, хромосомному, тканинному та системному рівнях, які дали можливість розглядати пухлинні захворювання ендометрія як дизрегуляторну патологію, а вперше запропоновані доклінічні діагностичні критерії їх розвитку (фрагільність сайти, мікросателітна нестабільність, індекс пухлинної реактивності, активність тканинної NO-синтази, стан рецепторного апарату ендометрія) поглиблюють уявлення про механізми канцерогенезу. Вперше обґрунтовано необхідність розробки та впровадження в Україні повногеномної ДНК-чипової діагностики пухлин з урахуванням популяційного поліморфізму з метою предиктивного тестування для поліпшення результатів профілактики і ранньої діагностики пухлинної патології ендометрія.

У рамках виконання НДР «Диференційно-діагностичні критерії та лікувальна тактика при алергічних, запальних та

пухлинних захворюваннях верхніх дихальних шляхів» (науковий керівник — проф. С. М. Пухлік) на кафедрі оториноларингології вивчалися шляхи оптимізації діагностики, лікування та медичної реабілітації первинних хворих на злоякісні пухлини порожнини носа та навколососових пазух (д-р мед. наук М. Б. Піонтковська), проводилися дослідження, присвячені удосконаленню діагностики та лікування хворих із рецидивними пухлинами і регіональними метастазами раку гортані (д-р мед. наук Ф. Д. Євчев). На основі оптимізації сучасних діагностичних, лікувальних і реабілітаційних технологій розроблений і впроваджений ефективний комплекс діагностики, лікування та медичної реабілітації хворих зі злоякісними пухлинами порожнини носа і навколососових пазух, моніторингу хворих у період ремісії, ранньої та своєчасної діагностики рецидивування та його метафілактики, а саме: запропоновано спосіб визначення радіочутливості пухлин носа і навколососових пазух, розроблена і впроваджена оригінальна методика орбітосинуальної екзентерації з формуванням синергічного між'язового анастомозу для профілактики контрактури нижньої щелепи, методики сонодинамічної терапії злоякісних новоутворень і встановлено показання для їх застосування, способи ранньої діагностики рецидивування злоякісних новоутворень після їх хірургічного та променевого лікування, що базуються на вимірюванні індексу фільтрувальності крові, визначення хронодинаміки швидкості осідання еритроцитів (д-р мед. наук М. Б. Піонтковська).

Створено новий алгоритм антирецидивної терапії у хворих на рак і рецидив раку гортані на основі використання комплексної діагностики та комбінованого лікування; вперше встановлено, що показники інтоксикаційного синдрому, діагносто-

ваного у пацієнта, можуть слугувати інтегральним фактором оцінки гомеостазу; запропонований комбінований спосіб хірургічного втручання у хворих при раку та рецидиві раку гортані з проведенням терапії супроводу дозволяє збільшувати тривалість безрецидивного періоду; розроблено комплексний спосіб діагностики пухлинного росту у гортані та регіонарних метастазів до його клінічного прояву в безрецидивний період (д-р мед. наук Ф. Д. Євчев).

На кафедрі онкології, променевої діагностики та терапії з курсом радіаційної медицини виконувалася НДР «Покращання якості життя хворих на злоякісні пухлини, що отримують різні види спеціального лікування», яка була присвячена дослідженню ефективності променевого та хіміопроменевого лікування у хворих на рак шийки матки ІІБ–ІІІ стадії. Виявлено, що використання водночас із променевою терапією цитостатиків приводить до збільшення частоти та ступеня регресії пухлин і водночас підвищує частоту місцевих й загальнотоксичних ускладнень. Розроблено та впроваджено метод хронокорекції хіміопроменевого лікування раку шийки матки, який дозволяє значно знизити кількість побічних реакцій і, відповідно, покращити психоемоційний стан та якість життя пацієнтів. При дослідженні дії поліхіміотерапії на організм хворих з різними онкологічними захворюваннями встановлено значні порушення з боку периферичної та центральної нервової систем. Запропоновано метод одночасного введення м'яси з протипухлинними препаратами, який спричиняє нейропротекторну дію. Досліджено особливості психічних розладів у онкологічних хворих із візуалізованими формами злоякісних новоутворень, з нових позицій обґрунтовано комплексний підхід до їх лікування.

Пріоритетними напрямками наукової діяльності кафедри акушерства та гінекології № 1 є: оптимізація діагностичних і лікувальних заходів при захворюваннях репродуктивної системи жінки з урахуванням патогенетичних молекулярно-генетичних механізмів; удосконалення методів діагностики, лікування і профілактики пухлин репродуктивної системи, розроблення нових методів профілактики антенатальної загибелі плода у вагітних з ускладненим акушерсько-гінекологічним анамнезом, засобів профілактики перинатальних втрат від геморагічних ускладнень нетравматичного генезу у недоношених новонароджених, удосконалення методик лапароскопічних операцій з приводу міоми й ендометріозу матки та ін. (проф. Н. М. Рожковська, проф. І. З. Гладчук, проф. В. Ф. Нагорна, д-р мед. наук В. Г. Дубініна, доц. В. Г. Марі-череда).

Наукові напрями кафедри акушерства та гінекології № 2 пов'язані з питаннями перинатальної медицини, у тому числі діагностики стану внутрішньо-утробного розвитку плода і новонародженого, патогенезу та лікування гестозів. Запропоновані нові патогенетично обгрунтовані підходи до діагностики, профілактики та терапевтичної корекції синдрому уповільненого росту та недостатності живлення плода на основі вивчення молекулярних механізмів розвитку даної патології, розроблені нові підходи до діагностики, прогнозування та корекції метаболічних порушень, що обумовлені гіпофункцією яєчників. Удосконалюються методи хірургічного лікування аномалій і вад розвитку жіночих статевих органів, розробляються нові оперативні методи розродження тощо (проф. О. О. Зелінський, проф. О. Г. Андріївський, д-р мед. наук М. А. Шаповал, д-р мед. наук Т. О. Єрмоленко, доц. В. В. Дерішов та ін.).

Наукові дослідження кафедри офтальмології присвячені діагностиці й лікуванню травм очного яблука, розробці нових підходів до лікування дистрофічних і судинних захворювань сітківки та зорового нерва, проблемі підвищення ефективності реабілітації хворих із травматичною та уродженою патологією райдужної оболонки шляхом вдосконалення технології пластичної та реконструктивної хірургії переднього відділу ока та ін. (проф. Г. Ю. Венгер, проф. А. М. Солдатова, доц. Л. В. Венгер, доц. С. М. Єпішева, доц. Н. В. Кресюн, канд. мед. наук Н. А. Ульянова). Розроблено новий напрям у реконструктивній хірургії райдужної оболонки — внутрішньокапсульне іридофакопротезування, розроблено та впроваджено в клінічну практику 6 нових способів оперативного лікування патології райдужки, заснованих на принципах закритої іридопластики, а також нові комплексні методи післяопераційного лікування із застосуванням ЛКС, нестероїдного протизапального препарату Целебрекс, фетоплацентарних препаратів Гемокорд і Кріокорд (доц. Л. В. Венгер). Розроблений алгоритм відновлювального лікування з визначенням основних принципів, термінів проведення і особливостей хірургічних втручань, включаючи моніторинг післяопераційного лікування на підставі одержання нових даних про особливості розвитку запальної реакції ока на травму й операцію, значно розширює можливості реконструктивної хірургії райдужки та реабілітації хворих із наслідками тяжких травм очей, які раніше вважалися неоперабельними.

На кафедрі педіатрії № 1 та неонатології обраний напрям наукового дослідження відповідає змісту державних програм: національній програмі «Профілактика ВІЛ-інфекції/СНІДу на 2001–2003 роки», «Забезпе-

чення профілактики ВІЛ-інфекції, допомоги та лікування ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД на 2004–2008 роки», «Загальнодержавній програмі забезпечення профілактики ВІЛ-інфекції, лікування, догляду та підтримки ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД на 2009–2013 роки». Під час виконання наукових досліджень співробітники кафедри (проф. М. Л. Аряєв, д-р мед. наук Н. В. Котова, д-р мед. наук О. О. Старець) вперше в Україні провели комплексну клініко-лабораторну оцінку стану здоров'я новонароджених і неінфікованих дітей першого року життя, народжених ВІЛ-інфікованими жінками, на підставі чого визначили науково обгрунтовані підходи до їх ведення на різних етапах медичного спостереження. Доведено негативний патогенетичний вплив пренатальної дії наркотичних речовин, супровідних інфекцій та соціального неблагополуччя ВІЛ-інфікованих жінок на фізичний та нервово-психічний розвиток, захворюваність і смертність їхніх дітей. Уперше соціальний фактор було вивчено у контексті біоетичних проблем, які виникають при проведенні ВААРТ і медичного спостереження дітей з ВІЛ-інфекцією, інфікованих перинатальним шляхом, визначена важливість проведення соціального супроводу родин для оптимізації ведення дітей, формування схильності до ВААРТ. Визначено діагностичну цінність дослідження антитіл до ВІЛ методом імуноферментного аналізу, провірусної ДНК методом ПЛР, клінічних ознак і результатів лабораторних досліджень для уточнення ВІЛ-статусу дітей, народжених ВІЛ-інфікованими жінками; проведено оцінку ефективності та безпеки для дітей заходів профілактики передачі ВІЛ і пневмоцистної пневмонії. Вивчені фактори, що впливають на швидкість прогресування ВІЛ-інфекції, ймовірність раннього розвитку ВІЛ-енцефалопатії. Розроблено алго-

ритм уточнення ВІЛ-статусу дітей ВІЛ-інфікованих жінок і протокол медичного спостереження та лікування дітей, що включає профілактичні, діагностичні заходи та консультативну допомогу сім'ї, які застосовуються у неонатальному періоді, у ранньому віці до уточнення ВІЛ-статусу методом ПЛР і після виключення ВІЛ-інфекції методом ПЛР до підтвердження втрати материнських антитіл до ВІЛ з урахуванням темпу прогресування захворювання, наявності потреби у застосуванні заходів запобігання білково-енергетичній недостатності та соціальному супроводі.

Пошук і створення лікарських засобів, що мають мембранопротекторну активність, є одним із наукових напрямів кафедри загальної та клінічної фармакології в останні роки. У ході виконання НДР «Комплексне експериментальне вивчення фармакологічної активності нових похідних германійвмісних сполук з біолігандами» (науковий керівник — проф. В. Й. Кресюн, відповідальний виконавець — д-р мед. наук В. В. Годован) експериментально обґрунтовано можливість створення принципово нового вітчизняного класу біологічно активних речовин (БАР) на основі германієвих солей дифосфонових кислот. У гострому та хронічному експерименті вперше доведено нешкідливість похідних оксіетиліденфосфонатогерманатів із біолігандами (нікогерму, гермамиду, гермакорду): вони не мають кумулятивних, місцевоподразнювальних і алергізуючих властивостей. Вперше *in vitro* та *in vivo* на різних моделях патологічних станів вивчено провідні гепато- і кардіовазотропні ефекти та механізми дії цих сполук, а також за допомогою вперше розроблених методів позакамерного аналізу фармакокінетичних параметрів встановлено особливості їх розподілу та виведення з організму тварин. Отримані результати обґрунто-

вують доцільність практичного застосування нового вітчизняного класу БАР у ряду оксіетиліденфосфонатогерманатів як безпечних і потенційно високо ефективних мембранопротекторних засобів для спрямованої корекції змін у клітинних мембранах у комплексному лікуванні різних захворювань серця та печінки. До клінічних випробувань рекомендовано гермакорд як кардіопротектор із високою антигіпертензивною і протиаритмічною активністю і нікогерм як потенційний і безпечний гепатопротектор.

Внаслідок виконання НДР «Імуногенетичні, епідеміологічні, фармакогенетичні та клініко-мікробіологічні аспекти взаємовідносин у системі "паразит-хазяїн" при туберкульозній інфекції в умовах зростання захворюваності на туберкульоз» (кафедра клінічної імунології, генетики і медичної біології та кафедра загальної та клінічної фармакології, наукові керівники — проф. Ю. І. Бажора, проф. В. Й. Кресюн; виконавці — д-р мед. наук В. В. Годован, ст. викладач М. М. Чеснокова, доц. П. Б. Антоненко, доц. О. А. Бабуріна, доц. Н. А. Левицька, канд біол. наук К. О. Антоненко) запропоновані молекулярно-генетичні методики визначення резистентності збудника до протитуберкульозних препаратів першого ряду, які є високо достовірними методами, мають високу чутливість, дозволяють швидко отримати кінцевий результат, передбачити перебіг захворювання й оптимізувати лікування. Проведений аналіз динаміки резистентності збудника до протитуберкульозних препаратів першого ряду в Одеській області показав, що за останні 4 роки вона збільшується, що може ускладнювати контроль за епідемічною ситуацією; доведено, що мультирезистентність та одночасна резистентність до всіх препаратів першого ряду значно частіше спостерігається в ізолятах родини Beijing; встановлено,

що в групі хворих, інфікованих штамми родини Beijing, смерть від туберкульозу трапляється достовірно частіше, що дозволяє зарахувати інфікування цим штамом до одного з факторів несприятливого перебігу захворювання; розроблено метод генотипування ізолятів ДНК збудника туберкульозу, виділених від хворих, який базується на MIRU-типуюванні та може бути використаний для розрізнення випадків неефективної терапії й екзогенної суперінфекції.

Наукова новизна та розробка оригінальних рішень характерні для досліджень, які проводяться співробітниками університету в галузі абдомінальної та торакальної хірургії. Так, на кафедрі хірургії № 1 розроблені й обґрунтовані малоінвазивні методи лікування ахалазії стравоходу, рефлюксної гастроезофагеальної хвороби, патології щитоподібної залози, вентральних гриж, які засновані на використанні ендоскопічної техніки; розроблено низку оригінальних пристроїв і методик проведення баріатричних операцій у хворих з аліментарно-конституціональним ожирінням, запропоновані нові технології виконання операцій під контролем відеоторакоскопії у хворих із тяжкою травмою грудної клітки та ін. (проф. В. В. Грубнік, д-р мед. наук С. Г. Четверіков, доц. О. І. Ткаченко, доц. М. Р. Баязітов, канд. мед. наук А. В. Малиновський, канд. мед. наук В. І. Байдан, канд. мед. наук В. П. Голляк, канд. мед. наук О. В. Грубнік, О. О. Соломко, В. В. Байдан).

Співробітниками кафедри хірургії № 2 розроблені нові ефективні методи діагностики та лікування запальних і пухлинних захворювань гепатопанкреатодуоденальної зони, зокрема: хірургічного лікування метастазів та ехінококозу печінки, раку головки підшлункової залози, раку періампулярної зони і хронічного псевдотуморального панкреатиту, кріоде-

струкція метастазів печінки, нові засоби накладання кишково-підшлункового анастомозу при резекції підшлункової залози та ін. (проф. Б. С. Запороженко, проф. В. І. Шишлов, канд. мед. наук І. Є. Бородаєв, канд. мед. наук А. А. Горбунов, асист. В. Б. Качанов, асист. І. В. Шарапов).

На кафедрі загальної хірургії запропоновано нові підходи до діагностики, профілактики, прогнозування, а також нові технології малоінвазивних втручань при гострому панкреатиті, спайковій хворобі та гострому холециститі (проф. С. О. Гешелін, д-р мед. наук В. Є. Вансович, доц. В. С. Кадочников, доц. О. С. Журавок, доц. Н. Д. Волошенкова, доц. Д. В. Давидов).

Найбільш вагомими досягненнями кафедри хірургії № 3 є розробка низки винаходів: спосіб евакуації мікропрепарату із черевної порожнини при симультанній лапароскопічній апендектомії у жінок за наявності хірургічної патології внутрішніх статевих органів, спосіб лапароскопічної холецистектомії у хворих із наявністю післяопераційних рубців на передній черевній стінці, спосіб лікування спайкової хвороби та ін., а також низка пристроїв, зокрема, для евакуації конкрементів, які випали з жовчного міхура або під час лапароскопічної холецистектомії, для автогемотрансфузії крові з черевної порожнини у ході лапароскопічної операції, «дренаж у дренажі» для визначення стану залишкової порожнини для розтину абсцесу печінки та ін. (доц. М. А. Каштальян, проф. Ю. В. Грубнік, проф. М. В. Міщенко, канд. мед. наук І. В. Московченко).

Основним науковим напрямом роботи кафедри дитячої хірургії в останні роки є поліпшення діагностики та підвищення ефективності лікування хірургічних захворювань органів черевної порожнини у новонароджених із фоновою патологією. Співробітниками кафедри розроблено принципово новий спосіб профілактики пере-

охолодження і висихання кишечнику новонародженого під час оперативних втручань на органах черевної порожнини, спосіб збільшення об'єму черевної порожнини у новонароджених із хірургічними захворюваннями, поєднаними з вісцероабдомінальною диспропорцією, та ін., які дозволяють уникнути ушкодження органів черевної порожнини, зменшити кількість післяопераційних ускладнень і значно скоротити летальність новонароджених (проф. О. О. Лосєв, асист. І. Р. Діланян).

У наукових дослідженнях, присвячених проблемам діагностики, профілактики та лікування стоматологічних захворювань:

— представлено нове рішення підвищення ефективності хірургічного лікування хворих із вродженою двобічною сполученою щілиною верхньої губи (ВДСЩВГ), запропонована і обгрунтована поетапна методика хірургічного відновлення верхньої губи з одномоментною періостеопластикою альвеолярного відростка у хворих із ВДСЩВГ; створено низку нових методів лікування набутих дефектів і деформацій щелепно-лицьової ділянки (кафедра хірургічної стоматології, проф. А. Г. Гулюк, доц. В. Г. Крикляс, доц. А. М. Пасічник, канд. мед. наук О. О. Форенюк);

— розроблено нові підходи до підвищення якості протезування та прискорення адаптації до знімних зубних протезів, запропоновано новий спосіб виготовлення куксових вкладок при руйнуванні зубів нижче рівня ясен із захисним фторопластовим покриттям, створені способи профілактики і лікування патологічних змін тканин протезного ложа при протезуванні знімними зубними протезами, розроблено й обгрунтовано застосування нового гелю при протезуванні зубними протезами з акриловим базисом пацієнтів із гіпосалівацією, триває пошук нових моделювальних і

формувальних матеріалів для протезування та ін. (кафедра ортопедичної стоматології, проф. Л. Д. Чулак, доц. В. Г. Шутурмінський, канд. мед. наук І. В. Шахновський, асист. М. В. Розуменко);

— запропоновані нові патогенетичні методи профілактики та лікування різних форм захворювання у дітей і підлітків при підвищеному ризику виникнення карієсу, розроблено способи діагностики трансверзальних аномалій прикусу і скупченості зубів, що сприяє індивідуальному підходу до вибору методів лікування; розроблено комплексні методи лікування дітей з аномаліями зубних рядів у перший період постійного прикусу, запропоновані новітні методики профілактики карієсу зубів у дітей з патологією органів біліарної системи та ін. (кафедра стоматології дитячого віку, проф. О. В. Дєньга, проф. М. М. Руденко, д-р мед. наук Б. М. Мірчук, доц. В. І. Бондаренко, доц. М. Ф. Коновалова);

— створення національного банку даних щодо розповсюдженості основних стоматологічних захворювань, що стало основою програми надання стоматологічної допомоги населенню України (кафедра терапевтичної стоматології, проф. К. М. Косенко); розроблені нові засоби мінералізуючої, протизапальної, імуномодельючої та пародонтопротекторної дії при захворюваннях пародонта та порушенні слиновиділення (ЦНДЛ, кафедра терапевтичної стоматології, доц. О. А. Бас, доц. О. І. Акінорска, канд. біол. наук Л. С. Кравченко, доц. А. О. Седлецька, канд. мед. наук О. В. Гончаренко).

Головним напрямом наукових розробок більшості кафедр медико-біологічного профілю стало вивчення патогенетично обгрунтованих шляхів регуляції метаболізму в опроміненному організмі, дії іонізуючого опромінення на плаценту в експерименті та клініці, патогенезу та морфогенезу недостатності

плаценти, особливостей ембріогенезу та морфофункціонального стану критичних періодів розвитку органів і тканин потомства щурів після опромінення низькими дозами, структурно-функціональних особливостей статевої системи експериментальних тварин при дії деяких зовнішніх факторів (кафедра гістології, цитології та ембріології, науковий керівник — д-р мед. наук В. О. Ульянов; кафедра анатомії людини, наук. керівник — д-р мед. наук О. О. Холодкова; кафедра медичної хімії, науковий керівник — проф. О. О. Мардашко; кафедра патоморфології, науковий керівник — проф. А. І. Даниленко); вивчення механізму впливу фізичних факторів на біоелектричну активність головного мозку при експериментальних і клінічних невропатологічних синдромах (кафедра біофізики, інформатики і медичної апаратури, науковий керівник —

проф. Л. С. Годлевський), механізмів розвитку хронічної лімбічної епілепсії на прикладі посттравматичної епілепсії та кіндлінгу, розробка принципів і засобів патогенетичного лікування і профілактики епілепсії (кафедра фізіології, науковий керівник — проф. О. А. Шандра).

Пріоритет науково-дослідної діяльності співробітників ОДМУ підтверджено численними патентами, успішно захищеними докторськими та кандидатськими дисертаціями. За останні 5 років захищено та затверджено ВАК України 26 докторських та 201 кандидатська дисертація, отримано 563 патенти України, у тому числі 49 винаходів.

Аналіз винахідницької діяльності університету свідчить про те, що показники її, а саме кількість одержаних нашими співробітниками охоронних документів на об'єкти промислової власності, посідають провідне

місце серед інших вищих навчальних закладів МОЗ України, вони є конкурентоспроможними і можуть викликати інтерес на світовому ринку технологій при проведенні їх маркетингу. Слід звернути увагу на те, що дев'ять винаходів, отриманих співробітниками університету у 2009 р., внесені у створену відповідно до рішення Колегії Держдепартаменту інтелектуальної власності базу даних «Перспективні винаходи України», які містять відомості про винаходи, визнані перспективними Експертною радою НАН України.

Таким чином, науково-дослідні роботи, які виконувалися й виконуються в університеті, мають новаторську спрямованість, відзначаються науковою новизною. Співробітники університету внесли вагомий вклад у розробку найбільш актуальних проблем сучасної медичної науки і практичної охорони здоров'я.

УДК 61:378

Ю. І. Бажора, О. В. Чернецька

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

Одеський державний медичний університет

У попередні періоди поступу людських цивілізацій і держав повільна еволюція розвитку людини, суспільства, виробництва, навчання й охорони здоров'я зумовили відносну постійність структури і змісту освіти. За 110 років існування нашого університету в ньому домінували концепції освіти, згідно з якими набуті людиною знання та вміння зберігали свою вартісну цінність упродовж усього її життя: «освіта на все життя». Динамізм сучасної цивілізації, подвоєння наукової інформації в біології та медицині кожні п'ять років, посилення ролі особистості в суспільстві, швидка зміна техніки і техноло-

гій — ці та інші тенденції зумовили необхідність зміни формули «освіта на все життя» формулою «освіта через усе життя».

Сучасні вимоги до вищої медичної освіти — це відповідність потребам галузі та суспільства щодо якості підготовки і підвищення кваліфікації спеціалістів, ефективність, гармонія між традиційною освітою та інноваціями, конкурентоспроможність на основі стандартів якості і, що вкрай важливо, — безперервність професійної освіти [1].

Висока якість навчального процесу в університеті забезпечується використанням нових

прогресивних технологій і сучасних методичних підходів в освіті й медицині. Наразі кафедри університету обладнані сучасною комп'ютерною технікою, мають велику кількість мікро- і макропрепаратів, муляжів, кодограм, слайдів, більше 500 відеофільмів, аудіо-матеріалів тощо. В ОДМУ застосовуються такі нові електронні технології, як інтерактивні диски CD-ROM, електронні дошки оголошень, мультимедійний гіпертекст, які доступні студентам і викладачам через глобальну мережу Інтернет за допомогою інтерфейсів Мозаїк і www, які не тільки забезпечують активне включення сту-

